

LIFE12 NAT/ES/001091

"Conservació de fauna fluvial d'interès europeu a la xarxa Natura 2000 de les conques dels rius Ter, Fluvià i Muga"

TORTUGA D'ESTANY **(*Emys orbicularis*)**

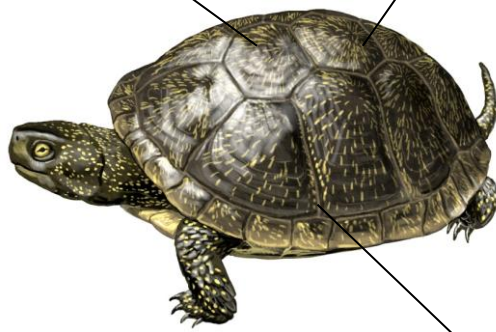
Desembre 2015

CARACTERÍSTIQUES

La seva coloració és fosca amb taques grogues. La closca és arrodonida

Pesa entre 300 i 400 grams i medeix uns 15 centímetres (els adults)

Tortuga d'estany (*Emys orbicularis*)
Il·lustració: Toni Llobet

Hiverna des de finals de tardor fins a inicis de primavera

La tortuga d'estany en números:

4 - 5 mesos

dura la hibernació (de novembre a març).

4 - 10 ous

pon la femella en un clot prop de l'aigua.

3 mesos

dura la incubació.

7 - 8 anys

triguen els mascles a poder reproduir-se.

8 - 10 anys

triguen les femelles a poder reproduir-se.

50 anys

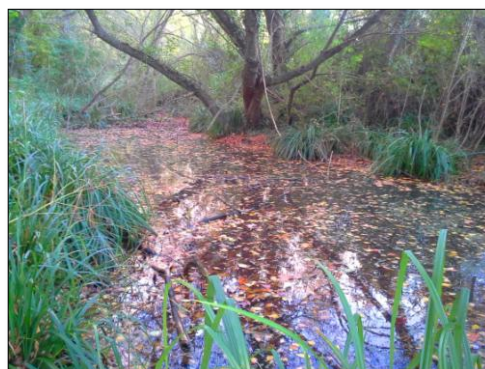
són els que poden arribar a viure.

On viu?

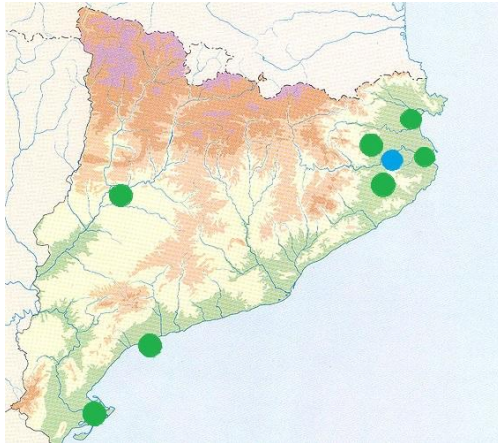
La tortuga d'estany (*Emys orbicularis*) és una tortuga d'aigua dolça. Dins dels rèptils pertany al grup dels quelonis.

Ocupa masses d'aigua dolça estancada o de corrent lent i amb abundant vegetació a la riba. Prefereix zones de poca fondària amb molta vegetació flotant i marginal on poder-se amagar.

DISTRIBUCIÓ A CATALUNYA

A Catalunya, el nombre d'exemplars que viuen en condicions naturals no supera en gaire els 800 exemplars. Es troben majoritàriament a les zones costaneres, sobretot a les conques de la Tordera, el Ter i l'Ebre.

- Presència de tortuga d'estany
- Zona actuació del LIFE Potamo Fauna

DELTA DE L'EBRE I SÈQUIA DE SALOU

S'hi manté una població de tortuga d'estany integrada majoritàriament per exemplars de les subespècies *galloitalica*, amb algun exemplar detectat de la subespècie *fritzjuergenobsti*. Des de l'estació Biològica del Canal Vell, al Parc Natural del Delta de l'Ebre, es treballa en la cria en captivitat i s'hi fan alliberaments periòdics de l'espècie.

AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ

Hi sobreviu una petita població de menys d'una cinquantena d'exemplars de la subespècie *orbicularis*. En els últims tres anys s'hi han alliberat 32 exemplars nascuts en captivitat al Centre de Reproducció de Tortugues de l'Albera.

RIU TER

Hi resten exemplars aïllats al llarg de la conca. Es tracta d'exemplars de la subespècie *orbicularis*. Des de l'any 2005 s'hi han alliberat 166 exemplars, nascuts a l'Albera. En els últims dos anys ja s'hi ha detectat cries nascudes.

ESTANY D'IVARS

Ha estat recentment introduïda amb exemplars nascuts en captivitat al Centre de Recuperació d'Amfibis i Rèptils de Catalunya (CRARC) i de la subespècie *galloitalica*.

COMARCA DE LA SELVA

Als estanys de Sils, riera de Caldes, riera de Santa Coloma i en diverses basses i estanys, s'hi troba una població de la subespècie *orbicularis*.

ESTANY DE BANYOLES

És un dels darrers nuclis existents a Catalunya, de la subespècie *orbicularis*. Gràcies al projecte LIFE Estany, la població ha passat d'estar quasi extingida a tenir uns 100 individus. També s'han detectat els primers indicis de reproducció.

Per saber-ne més...

A Europa es diferencien set haplotips genètics diferents de tortuga d'estany, que correspondrien a subespècies diferents. A la Península Ibèrica, s'hi distribueixen tres d'aquestes subespècies: *E.o. fritzjuergenobsti*, *E.o. galloitalica* i *E.o. orbicularis*.

LES AMENACES

La tortuga d'estany està àmpliament distribuïda a Europa però amb poblacions petites i molt aïllades entre elles. Aquesta fragmentació i aïllament dels seus nuclis la fa molt vulnerable. La disminució progressiva de poblacions i nombre d'exemplars s'ha fet molt evident en els darrers 20 anys i és en l'actualitat una espècie amenaçada. **A Catalunya està considerada en perill d'extinció.** Antigament havia estat àmpliament distribuïda, tal com ho demostra el registre fòssil i els referents històrics.

DESTRUCCIÓ DELS HÀBITATS

Un dels perills principals és la destrucció i contaminació dels llocs on viu, així com de les seves aigües. En són causes la construcció de cases, carreteres, línies elèctriques i la contaminació per l'agricultura intensiva.

TORTUGUES EXÒTIQUES

Un altre factor és la introducció de les tortugues exòtiques. Amb el nom de tortugues de Florida es coneix, popularment, un grup de diferents espècies i subespècies de tortugues aquàtiques que provenen de Centre Amèrica i Estats Units. Són tortugues que s'adapten molt bé a la nostra climatologia i quan s'alliberen al medi natural provoquen problemes: són grans depredadores, transmeten malalties a persones i animals, com la salmonel·losi i agredeixen i foragiten les tortugues autòctones.

Tortuga d'orelles vermelles
(*Trachemys scripta elegans*)
Il·lustració: Toni Llobet

Diferents tortugues exòtiques i de diverses mides

ATROPELLAMENTS

Són una altra amenaça ja que sovint, en els seus desplaçament per terra, han de creuar alguna carretera. Se'n troben d'aixafades pels cotxes, camions, autocars...

L'APUNT

La tortuga d'estany està inclosa a l'annex II i IV de la Directiva Hàbitats de la Unió Europea com a espècie d'interès comunitari. Per a la seva protecció es necessita designar zones d'especial conservació i de protecció estricta.

RECUPERACIÓ DE L'ESPÈCIE A CATALUNYA

En els últims anys, degut a la situació en què es trobava l'espècie, s'han engegat a Catalunya tot un seguit d'iniciatives destinades a conservar les poblacions existents, reforçar-les amb exemplars nascuts en captivitat i conservar els seus hàbitats.

ESTACIÓ BIOLÒGICA DEL CANAL VELL

Situada al Parc Natural del Delta de l'Ebre es treballa en un projecte de cria en captivitat de la subespècie *galloitalica* que ha permès als darrers anys alliberar exemplars en diferents indrets del Parc Natural.

CENTRE DE RECUPERACIÓ D'AMFIBIS I RÈPTILS DE CATALUNYA (CRARC)

Situat a Masquefa, s'hi porta a terme un programa de cria en captivitat de la subespècie *galloitalica* per tal d'introduir la tortuga al recuperat estany d'Ivars (Urgell), la massa d'aigua més gran de la Catalunya interior. L'adaptació dels exemplars alliberats és un senyal que permet pensar en l'establiment ràpid d'una nova població.

FUNDACIÓ ACCIÓ NATURA I FUNDACIÓ EMYS

Fa més de 20 anys l'associació ADEPAR, i posteriorment aquestes altres dues fundacions, treballen en la conservació i millora dels hàbitats de la comarca de la Selva on hi ha la millor població natural de l'espècie a Catalunya.

CENTRE DE REPRODUCCIÓ DE TORTUGUES DE L'ALBERA

A principis dels anys 90 del segle XX van poder capturar els darrers nou exemplars de tortuga d'estany que quedaven a la zona del Baix Ter i mantenir-los en captivitat a les seves instal·lacions. Aquests exemplars, sumats a d'altres provinents de la comarca de la Selva, han permès tenir uns grups reproductors que han estat primordials a l'hora de la cria en captivitat i posteriors alliberaments als Aiguamolls de l'Empordà, al riu Ter i a l'estany de Banyoles.

Aquest grup reproductor és de la subespècie *orbicularis* i ha permès en els darrers anys, i gràcies a diferents projectes LIFE (LIFE Emys Ter i LIFE Estany) poder alliberar un total de 403 exemplars fins a desembre de 2015.

Fruit d'aquests alliberaments, en l'actualitat ja s'han detectat exemplars nascuts en llibertat i varies femelles gràvides que donen un punt d'esperança a la recuperació de la tortuga d'estany a Catalunya.

EL PROJECTE LIFE POTAMO FAUNA

En el marc del projecte europeu LIFE Potamo Fauna "Conservació de fauna fluvial d'interès europeu a la xarxa Natura 2000 de les conques dels rius Ter, Fluvià i Muga" una de les espècies que és objectiu directe és la tortuga d'estany.

ALLIBERAMENTS

Es realitzen reforçaments poblacionals amb exemplars de tortuga d'estany criats en captivitat a l'espai xarxa Natura 2000 "Riberes del Baix Ter". Com a mínim, fins a finals de projecte, 2017, s'alliberaran 150 exemplars.

CREACIÓ DE MICRO BASSES

Per recuperar les poblacions d'aquesta, i també d'altres tortugues -com la de rierol- i amfibis, es milloren els seus hàbitats. Es creen 24 noves basses de menys de 50 metres quadrats i d'escassa profunditat, menys d'un metre, als rius Ter i Llémena.

SEGUIMENTS

Un altre de les tasques que es desenvolupen són els seguiments científics per conèixer l'hàbitat i la supervivència. Tots els exemplars que s'alliberen van marcats amb un xip subcutani i, alguns, porten emissors per seguir-los amb tècniques de radiotracking.

CAPTURA D'INVASORES

Durant el projecte es lluita per controlar, mitjançant captures, el nombre de tortugues exòtiques invasores. Es fan anualment campanyes amb la col·locació de trapes i nanses metàl·liques, especialment en zones properes als llocs d'alliberament d'*Emys*.

Més informació de la tortuga d'estany:

- www.tortugadestany.org
- www.tortugues.cat
- biodiver.bio.ub.es/biocat/

LIFE Potamo Fauna (LIFE12 NAT/ES/001091)

Durada del projecte:

1 de gener de 2014 – 31 de desembre de 2017

Cost total i contribució de la UE:

TOTAL – 1.900.262,00 euros / UE – 949.981,00 euros

LIFE
Potamo
Fauna

Oficina Tècnica LIFE Potamo Fauna

Consorci de l'Estany
Plaça dels Estudis, 2
17820 Banyoles (Catalunya)
Espanya
00 34 972 576 495

consorci@consorcidelestany.org

www.lifepotamofauna.org